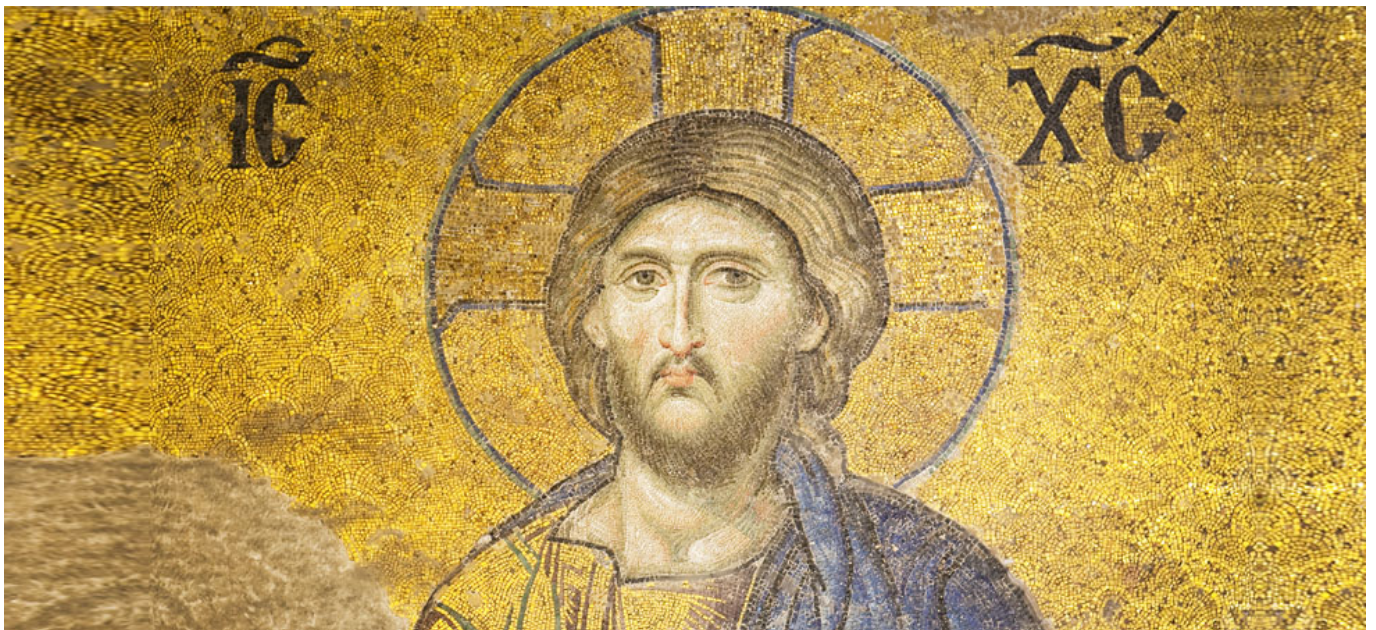

14 Απριλίου 2017

Ιησούς κατηγορούμενος και κατάδικος: ο καθρέφτης της κοινωνίας

Επιστήμες / Νομική - Κοινωνία

Μαρία Χρ. Αλβανού, Εγκληματολόγος

“Οι κακοί είναι στη φυλακή”...Μια φράση που λέγεται συχνά με μια μικρή δόση ειρωνείας. Υπάρχει η αίσθηση (και ψευδαίσθηση) ότι ο κόσμος είναι χωρισμένος απόλυτα σε “καλούς (πάντα εμάς) και “κακούς” (πάντα άλλους). Τους δεύτερους έχει ρυθμίσει το σύστημα να τους έχει κλείσει κάπου μακριά, προστατεύοντας την

υπόλοιπη κοινωνία από τον ρύπο τους. Η Μεγάλη Εβδομάδα και τα Πάθη του Χριστού έρχονται να ανατρέψουν την τόσο “βολική” αυτοδικαίωση που χαρακτηρίζει μια μεγάλη μερίδα των “καθωσπρέπει” ανθρώπων (και συχνά χριστιανών).

Ο Ιησούς αυτές τις ημέρες δεν είναι ο διδάσκαλος που κοιτούν με ευγνωμοσύνη όσοι θεραπεύτηκαν, που κρέμεται από τα χείλη Του το πλήθος και μεγαλειωδώς-λίγες μόλις ημέρες πριν- υποδέχτηκε ο κόσμος στα Ιεροσόλυμα. Τη μεγάλη Πέμπτη και Μεγάλη Παρασκευή ο Ιησούς είναι κατηγορούμενος και κατάδικος. Μόνος, εγκαταλελειμμένος και προδομένος (όχι μόνο από τον Ιούδα, αλλά και από τον δειλό Πέτρο που Τον αρνείται τρεις φορές και τους υπόλοιπους μαθητές που έχουν διασκορπιστεί, πλην του νεαρού Ιωάννη). Τον ξεγυμνώνουν, Τον χτυπούν, Τον εμπαίζουν και Τον λοιδορούν, Τον περνάνε “από τον Άννα στον Καΐάφα”, Τον σταυρώνουν.

Στιγμές παγκόσμιας τραγωδίας της ανθρωπότητας στο πρόσωπο του Θεανθρώπου που μιλούν στον καθένα μας. Γιατί όλοι μας μέσα στη ζωή έχουμε έναν ρόλο που περιγράφεται μέσα στα ευαγγέλια αυτών των ημερών και σκιαγραφεί τη στάση μας απέναντι στον πλησίον, απέναντι στην πραγματικότητα της ζωής.

Κάποιοι είναι ο Ιούδας. Κινούμενοι από φιλοχρηματία, από προσήλωση σε ένα στόχο χωρίς να υπολογίζουν τίποτα προκειμένου να τον επιτύχουν και συχνά θεωρώντας ότι ο στόχος τους είναι ορθός και δικαιολογημένος (τα πραγματικά κίνητρα και το βάθος της αιτίας της προδοσίας του Ιούδα τα γνωρίζει επακριβώς μόνο Εκείνος, αλλά πάντως έχουν γραφει πολλά σχετικά και με τη φιλοχρηματία του και με τη συμμετοχή του στο κίνημα των “ζηλωτών”) δεν διστάζουν να προδώσουν τον οποιονδήποτε και το καθετί. Οι σχέσεις φιλίας και αγάπης δεν μετρούν και δεν σημαίνουν τίποτα. Προδίδουν με “φιλί”, εκμεταλλευόμενοι ακριβώς την οικειότητα και την εμπιστοσύνη των σχέσεων αγάπης.

Άλλοι είναι ο “αγανακτισμένος” υπηρέτης που χαστουκίζει τον Ιησού όταν Αυτός απαντά στον Άννα, που ρωτά περί της διδασκαλίας του και των μαθητών του. Ο υπηρέτης εξανίσταται που ο Χριστός τολμά να απαντήσει στον Αρχιεριερέα, λέγοντας ότι δίδαξε πάντα ανοιχτά και φανερά στον ναό και μπορεί να ρωτήσει όσους Τον άκουσαν. Οι αυτόκλητοι τιμωροί, “φύλακες” του καλού και της ηθικής, υπηρέτες της εκάστοτε εξουσίας και συστήματος, είναι πάντα έτοιμοι και υπέρ του δέοντος πρόθυμοι να “νουθετήσουν” προσωπικώς αυτούς που σηκώνουν ανάστημα, αυτούς που δεν τρέμουν μπροστά στα αξιώματα και την ισχύ τους (όπως τρέμουν οι πειθήνιοι υπηρέτες). Είναι χαρακτηριστικό πώς ο Χριστός, Εκείνος που σιωπηλά άντεξε τον σταυρό, απαντά σε αυτόν τον υπηρέτη! “Ει κακώς λάλησα, μαρτύρησον περί του κακού. Ει δε άλλως τί με δέρεις”; είναι τα λόγια που

μας δείχνουν ότι ο χριστιανός δεν απαγορεύεται, αλλά επιβάλλεται να αρθρώνει λόγο που να αμφισβητεί την αυθαιρεσία και την αδικία.

Μολονότι η έννοια της προδοσίας έχει συνδεθεί με την παράδοση του Ιησού από τον Ιούδα, υπάρχει και μια άλλη προδοσία που εκτυλίσσεται εκείνο το βράδυ. Ισως πιο τραγική και που αφορά περισσότερους. Προδοσία από φόβο... Ο Πέτρος αγαπά τον Κύριο. Είναι ο μαθητής με το εκρηκτικό ταμπεραμέντο- όπως θα λέγαμε σήμερα- που αγαπά τον διδάσκαλο του, ξέρει την αγαθοσύνη Του, γνωρίζει ότι είναι αθώος. Πλην όμως φοβάται ανθρώπινα. Βλέπει τη δύναμη του κακού, βλέπει τα όσα παθαίνει ο Αθώος και φοβάται για τον εαυτό του. Πόσοι καλοί άνθρωποι, που δεν συμμετέχουν ενεργά στο κακό, που διαφωνούν με την αδικία που μπορεί να υφίσταται ένας συνάνθρωπος του, μένουν σιωπηλοί, “αποχωρούν διακριτικά” για να γλυτώσουν οι ίδιοι. Φόβος... το φρένο σε καλούς ανθρώπους που δεν μπορούν να θυσιάσουν για τα ιδανικά τους, για όσα πιστεύουν. Επειδή ο φόβος τους εμποδίζει να είναι συνεπείς οι πράξεις τους με τα αισθήματα και τις αρχές τους υποφέρουν και αυτοκαταδικάζονται. Ο αλέκτωρ λαλεί πάντα εκκωφαντικά μέσα τους τρις...

Η εξουσία εκπροσωπείται απέναντι του Κυρίου από τους Αρχιερείς, τον Βασιλιά Ηρώδη και φυσικά τον Πόντιο Πιλάτο. Οι Αρχιερείς αποτελούν κλασικά παραδείγματα μιας εξουσίας που δεν θέλει να ελέγχεται, που προσπαθεί να σιωπήσει οποιαδήποτε φωνή την αμφισβητεί και εκθέτει τα λάθη, τις παραλείψεις και τις φαυλότητες της. Μια εξουσία που οι φορείς της χρησιμοποιούν και επικαλούνται το “καλό των πολλών” (“συμφέρει ένα άνθρωπον απολέσαι υπέρ του λαού”) σαν επιχείρημα για να δικαιολογήσουν κάθε αδικία. Παραβιάζουν κάθε νόμο και κανόνα (είναι γνωστό ότι βασικές δικονομικές προβλέψεις του ιουδαϊκού δικαίου της εποχής δεν τηρήθηκαν και παραβιάστηκαν, όπως μεταξύ άλλων σχετικά με την απαγόρευση σύλληψης τη νύχτα, ανακριτικής διαδικασίας και απόφασης περί θανάτωσης παραμονή Σαββάτου και Πάσχα χωρίς συνήγορο και μάρτυρα υπεράσπισης).

Στο πρόσωπο του Ηρώδη έχουμε όλους εκείνους τους ισχυρούς που ενώ “ο κόσμος χάνεται” όπως λέει ο λαός, εκείνοι όμως περί άλλων τυρβάζουν. Η στιγμή που φέρνουν τον Ιησού ενώπιον του Ηρώδη είναι κομβική, παρόλα αυτά ο δεύτερος εδώ και χρόνια βουτηγμένος σε μια ζωή απολαύσεων, πολυτέλειας και χλιδής, τη χάνει. Ψαχνει για θαύματα, ψάχνει για “θόρυβο”. Έχει απέναντι του έναν “διάσημο” της εποχής του. Ο Χριστός σιωπά. Ο Ηρώδης, όπως όλοι όσοι μένουν στα εξωτερικά σημεία και κυνηγούν το “φαίνεσθαι”, όταν αντιλαμβάνεται ότι Αυτός που έχει απέναντι του δεν ανταποκρίνεται σε αυτά που περίμενε, τον εμπαίζει. Η ελαφρότητα και η κοσμική διάσταση με την οποία περιμένουμε από τον άλλο να

μας εντυπωσιάσει, είναι συχνά η αιτία που μετά τον περιφρονούμε και μπορεί να χάνουμε την πιο κομβική συνάντηση της ζωής μας.

Αντίθετα ο Πιλάτος αντιλαμβάνεται ότι είναι παρών σε μια στιγμή σημαντική. Δεν του διαφεύγει της προσοχής ότι έχει απέναντι του μια ιδιαίτερη περίπτωση και έναν αθώο. Τον έχει πληροφορήσει άλλωστε και η σύζυγος του. Ο διάλογος του με τον Ιησού αφορά τον ίδιο, αλλά και όλη την ανθρωπότητα. Το ερώτημα του Πιλάτου καίριο και διαχρονικό: “Τί εστίν αλήθεια;” Όμως δεν ακούει την απάντηση του Χριστού που είναι ικανή να αλλάξει ζωές, να αλλάξει τη δική του ζωή. Δεν ακούει, γιατί είναι απασχολημένος με το πώς θα “ξεμπλέξει” από αυτή την άβολη κατάσταση στην οποία τον έχουν φέρει και που πρέπει να πάρει θέση και έτσι να υποστεί πιθανόν και τις συνέπειες της θέσης αυτής. Πόσοι κάθε μέρα δεν “νίπτουν τα χείρας τους” σε σχέση με το κακό και την αδικία ή τον πόνο που βλέπουν μπροστά τους (και που μπορούν να σταματήσουν, αν μόνο αποφασίσουν να πάρουν θέση). Το πλύσιμο των χεριών του Πιλάτου δεν είναι τίποτα άλλο από τη φράση: “εγώ θα βγάλω το φίδι από την τρύπα;” που συχνά χρησιμοποιείται από όσους θέλουν να αποφύγουν την ευθύνη, όταν έρχεται η στιγμή να την αναλάβουν. Κάθε ευθύνη, κάθε υπεύθυνη στάση έχει και κόστος. Όμως οι περισσότεροι άνθρωποι προσπαθούν να ξεφύγουν από καταστάσεις στις οποίες πρέπει να πάρουν θέση, πρέπει να υποστηρίξουν το καλό και ίσως για αυτό να πληρώσουν το τίμημα. Νομίζουν και δικαιολογούνται στον εαυτό τους ότι μια ουδέτερη στάση μπροστά στο κακό αρκεί. Δεν είναι έτσι όμως. Μια ουδέτερη στάση μπροστά στο κακό, η παράλειψη να προστατέψει κάποιος τον αθώο που αδικείται, την αλήθεια που παραποιείται, αποτελεί συνενοχή.

Ο όχλος (ίσως μέσα σε αυτό το πλήθος και άνθρωποι που φώναζαν την Κυριακή “Ωσαννά”) κράζει επιθετικά “Σταύρωσον”. Η ψυχολογία της μάζας, η συμπεριφορά του όχλου, είναι επικίνδυνη και μπορεί να κρύβεται πίσω από τη διάπραξη φρικαλεοτήτων. Αρκεί μια σπίθα, αρκεί ένας λόγος για να διεγείρει και να κινητοποιήσει τα πιο ιταμά ένστικτα. Σήμερα ο όχλος έχει βρει πεδίο έκφρασης το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Η διάπραξη ψυχολογικής βίας είναι πιο εύκολη από αυτή της σωματικής. Πόσα “σταύρωσον”, πόσες χυδαίες επιθέσεις κρύβει η ανωνυμία. Πόση αναίτια και τυφλή κακία εκτοξεύεται στον συνάνθρωπο, όταν δημόσια “ξεδίδουν” και εκφράζουν στοιχεία της συμπλεγματικής προσωπικότητας τους όσοι “κατηγορούν” δικαίως ή αδικώς (λίγη σημασία έχει) κάποιον δημόσια;

Όμως ανάμεσα σε αυτούς, υπάρχουν και οι άλλοι. Ελάχιστοι, όμως αρκετοί για να αποδεικνύουν ότι το καλό υπάρχει και δεν χάθηκε, αντιστέκεται και έχει ζωντανή παρουσία, ακόμη και στον Γολγοθά. Ο Ιωάννης, η Μαρία η Μαγδαληνή, η Μαρία η

μητέρα του Ιακώβου και του Ιωσήφ, η μητέρα των υιών του Ζεβεδαίου, η Μαρία του Κλωπά και φυσικά η Παναγία. Δεν είναι τυχαίο ότι πρόκειται για τον νεαρότερο σε ηλικία μαθητή του Χριστού και γυναίκες. Εκ των πραγμάτων την εποχή εκείνη οι “αντικειμενικά” και “βιολογικά” θα λέγαμε λιγότερο ισχυροί. Και όμως είναι αυτοί που η αγάπη τους ξεπερνά τον φόβο. Στη ζωή συχνά γίνονται αφανείς ή εμφανείς ήρωες όσοι με την πρώτη ματιά δεν φαίνεται να συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις για κάτι τέτοιο. Όμως τελικά η σιωπηρή δύναμη της αγάπης υπερνικά κάθε φόβο, κάθε δυσκολία.

Αν τα Πάθη ανατρέπουν την εικόνα για τους “καλούς”, την ανατρέπουν πάντως και για τους “κακούς”. Τον Χριστό της Μεγάλης Πέμπτης και της Μεγάλης Παρασκευής μπορούν να κοιτούν και να γεμίζουν με ελπίδα όλοι όσοι άδικα κατηγορούνται για κάποιο έγκλημα, όλοι όσοι άδικα (ένεκα δικαστικής πλάνης, συκοφαντίας ή σκευωρίας) εκτίουν την ποινή τους σε κάποια φυλακή και φέρουν το στίγμα της παρανομίας. Μπορούν να Τον κοιτούν όμως και εκείνοι που δικαίως για όσα εποίησαν είναι πλέον στα χέρια του δικαστικού και σωφρονιστικού μηχανισμού. Εκείνοι μάλιστα με μεγαλύτερο θάρρος και εμπιστοσύνη μπορούν να κοιτούν μέσα από τη φυλακή τον Ιησού. Γιατί δίπλα Του στον Παράδεισο στέκεται ήδη κάποιος δικός τους, που μεσιτεύει για όλους εκείνους “τους κακούς που είναι στη φυλακή”. Είναι εκείνος ο εκ δεξιών ληστής που πρόλαβε να πει «μνήσθητι μου Κύριε, όταν έλθης εν τη βασιλεία σου”...

<http://bit.ly/2pc9OM5>